

IDEJNO REŠENJE OBJEKTA SA PROSTOROM ZA ZAJEDNIČKI RAD (COWORKING)**CONCEPT DESIGN FOR A BUILDING WITH A CO-WORKING SPACE**

Jelena Pantić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – ARHITEKTONSKA VIZUELIZACIJA I SIMULACIJE, ARHITEKTURA

Kratak sadržaj–Tema istraživanja, kao i sam zadatak master rada, zasniva se na naučno istraživačkom radu na primeru projektovanja radnog prostora (co-working centra) u Novom Sadu. Rad se fokusira na temi implementacije objekta zajedničkog radnog prostora na području Novog Sada sa prethodno urađenom analizom lokacije koja je pogodna za ovakav tip objekta. Pored analize lokacije, rađeno je istraživanje distribucije sedenja u kancelarijskim prostorima, analiza biljaka i njihov uticaj na čoveka u zatvorenom prostoru. U radu je prisutan i restoranski deo sa funkcijom zajedničkog radnog prostora.

Ključne reči: *Zajednički radni prostor, GIS analiza lokacije, idejno rešenje, biljke u enterijeru, restoran kao radni prostor, organizaciona šema;*

Abstract– *The topic of a research, as well as the task of the master's work, is based on scientific research work on the example of designing co-working space in Novi Sad. The work focuses on the topic of implementation of the joint working space facility in the area of Novi Sad with a previously done analysis of the site suitable for this type of facility. In addition to the analysis of the site, research of the distribution of seating in office spaces, plant analysis and their impact on the man indoors was done. In the work there is also a restaurant part with a function of a common working space.*

Ključne reči: *Coworking space, GIS analysis, concept design, plants in interior design, restaurant as a work space, organizational scheme;*

1. UVOD

Predmet master rada je izrada idejnog rešenja zajedničkog radnog prostora (coworking center), sa ciljem da se pronađe adekvatna lokacija u Novom Sadu koja će tom zajedničkom radnom prostoru pružiti razne pogodnosti. Rad se bavi istraživanjem lokacije, definisanjem datog prostora, analizom korisnika i njihovih potreba, uvođenjem dodatnog sadržaja kao i značajem vegetacije u neposrednom okruženju čoveka.

NAPOMENA: *Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio prof. dr Bojan Tepavčević*

2. PREDMET I CILJ ISTRAŽIVANJA

Formiranje zajedničkih radnih prostora se najčešće se pojavljuje u gradovima i većim mestima širom sveta, on nudi brojne pogodnosti kao što su fleksibilnost kancelarija.

Istraživački deo rada baziran je na temama koje se odnose na elemente direktno primenjene u samom projektu, a to su zajednički radni prostori, potrebe zaposlenih, prisutnost vegetacije u zatvorenim radnim prostorima, kao i mnoge druge teme.

Zadatak projekta je oblikovanje zajedničkog radnog prostora koji je u velikoj meri povezan sa temom o prisutnosti zelenila i značaju vegetacije u neposrednom okruženju čoveka kao i njegova implementacija u gradsko jezgo.

Uvođenje zajedničkog radnog prostora u tipologiju restorana stvara se dodatani sadržaj koji može proizvesti pozitivne benefite zbog ne tako tipičnog koncepta.

Kada govorimo o gradovima, svesni smo da se njihovim rastom i razvojem umanjuju zelene površine kao što su parkovi. U gradskoj urbanoj sredini dugi niz godina gradnja je bila u prvom planu, nasuprot biljnom svetu koji je sveden na minimum. Prisustvo biljnog sveta utiče pozitivno na kvalitet života i bitan je faktor za razvoj, fizičko i mentalno zdravlje ljudi. Jedan od načina na koje je moguće stvoriti mikro eko sisteme jeste uvođenje ozelenjenih terasa i krovnih terasa koje će se moći koristiti kao zajednički prostori za rad, vežbanje, opuštanje ali i okuljanje što samim tim dovodi i do poboljšanja socijalizacije svakog pojedinca i stvaranje boljeg i zdravijeg društva.

3. ZAJEDNIČKI RADNI PROSTOR (COWORKING SPACES)

Koncept zajedničkog radnog prostora prvi put je upotrebljen 1999. godine kada Bernard DeKoven takvom tipu prostora dao naziv „coworking space“.

Prvi coworking space je u San Francisku otvorio softverski inženjer Brad Neuberg, 2005. godine. Ideja koja stoji iza ovog prostora bila je da se obezbedi zajednički radni prostor gde će rad pojedinca u takvom okruženju stvoriti osećaj zajedništva. Ovaj koncept se od tada proširio globalno i postao popularan za mnoge koji traže fleksibilan i dinamičan radni prostor.

Ideja koja stoji iza ovog radnog prostora bila je da se obezbedi alternativa tradicionalnim kancelarijskim okruženjima, nudeći kolaborativno, fleksibilno i pristupačno okruženje za pojedince koji rade samostalno ili kao deo tima. Pozitivna strana ovakve vrste kancelarija

se ogleda je u tome što se u jednom prostoru okupljaju ljudi različitih struka i zanimanja, što omogućava razmenu ideja, usavršavanje veština kao i mogućnost saradnje pojedinaca ili grupe timova.

Danas u svetu postoji bezbroj zajedničkih radnih prostora koji zadovoljavaju potrebe frilensera, preduzetnika i radnika na daljinu. Sa svojim naglaskom na saradnji i fleksibilnosti, ovakav način rada ne pokazuje znakove usporavanja [1].

4. PREDNOSTI I MANE COWORKING PROSTORA I NJIHOVA BUDUĆNOST

Rad u ovakvom tipu prostora postao je sve popularniji zbog porasta rada na daljinu i potrebe za fleksibilnim i saradničkim radnim okruženjima.

Prednosti zajedničkog radnog prostora:

1. Povećana produktivnost i motivacija: Okruženi profesionalcima i istomišljenicima, ovakav vid prostora podstiče produktivnost i motivaciju. Energija i fokus drugih mogu biti zarazni, pomažući pojedincima da ostanu na pravom putu i postignu svoje ciljeve.
2. Mogućnost proširenja kontakata u poslovnom svetu: Ovakvi tipovi prostora pružaju mogućnosti za saradnju sa profesionalcima iz istih ili različitih industrija, takođe podstiče formiranje okruženja za podršku i za razmenu ideja, znanja i resursa, što može dovesti do novih poslovnih veza, partnerstava i potencijalnih projekata.
3. Fleksibilnost i ušteda: Prostori su generalno pristupačniji od iznajmljivanja tradicionalne kancelarije ili rada od kuće. Ovaj pristup koji štedi troškove omogućava malim preduzećima, ljudima koji rade samostalno i početnicima u poslovanju da ulažu u druge bitne aspekte svog poslovanja.
4. Učenje i lični rast: Ovakvi prostori često održavaju događaje, radionice i seminare, pružajući mogućnosti za kontinuirano učenje i lični rast, što može pomoći profesionalcima da budu u toku sa trendovima u industriji i da razviju nove veštine.
5. Ravnoteža između poslovnog i privatnog života: Ovakvi prostori često imaju opuštenu i prijateljsku atmosferu, što može pomoći u smanjenju stresa na poslu, a što direktno utiče i na kvalitet privatnog života.

Mane zajedničkog radnog prostora:

1. Ometanja: Ometanja koja nastaju zbog ljudi koji dolaze i odlaze, razgovorima i raznim aktivnostima koje se dešavaju u zajedničkom prostoru, može biti izazovno zadržati fokus i koncentrisati se na posao.
2. Ograničena privatnost: Ovakvi prostori obično ne nude isti nivo privatnosti kao tradicionalna kancelarija. Ovo može otežati razgovor o osetljivim informacijama ili onemogućiti privatne razgovore.
3. Nivoi buke: U zavisnosti od rasporeda i dizajna prostora, nivoi buke mogu da variraju. Neki članovi se mogu uključiti u glasne razgovore ili aktivnosti koje bi mogle da ometaju druge.
4. Ograničena kontrola nad vašim okruženjem: U ovakvom prostoru možda je onemogućena potpuna

kontrola nad faktorima kao što su temperatura, osvetljenje, pa čak i čistoća vašeg radnog prostora.

5. Bezbednosni problemi: Pošto više ljudi dolazi i odlazi iz zajedničkog radnog prostora, bezbednost može

biti narušena, posebno ako korisnici rukuju vrednom opremom ili osetljivim informacijama.

Pozitivne i negativne strane zajedničkog radnog prostora mogu zavisiti i od specifičnog prostora i načina na koji se on vodi. Iz tog razloga od suštinskog je značaja da se pre izbora radnog prostora sagledaju svi uslovi i rizici koje nudi dati prostor prema ličnim potrebama i preferencama.

Kako sve više profesionalaca i kompanija prihvata ovo fleksibilno i saradničko radno okruženje, može se očekivati rast i inovacije u pogledu coworking space. Inovacije koje će se pojaviti su u pogledu korišćenja napredne tehnologije za povećanje produktivnosti i povezanosti što uključuje pametne kancelarije kroz primenu virtualne stvarnosti i veštačke inteligencije. Pored napredne tehnologije, uvek aktuelna tema je takođe održivost i dobrobit. Pod ovim se misli na uključivanje zelenih tehnologija i promovisanje ekološke prakse, kao i na celokupnu dobrobit čoveka i brizi o njegovom fizičkom i duhovnom zdravlju [2].

5. RESTORANI KAO PROSTORI ZA COWORKING

Restorani kao coworking prostori predstavljaju inovativan način kombinovanja poslovanja i društvenog života. Ovaj koncept podrazumeva pretvaranje prostorije restorana u prostorije za zajednički rad i saradnju, pružajući na taj način ljudima mogućnost boravka, komuniciranja i rada u okruženju koje nudi restoran.

Ovaj koncept ima nekoliko prednosti:

- **Fleksibilnost:** Korisnici mogu koristiti prostor za rad i susrete, a na istom mestu imaju mogućnost izbora brojne hrane i pića.
- **Socijalizacija:** Ovakav tip radnog prostora pruža mogućnost upoznavanja i povezivanja, odnosno sticanja kontakata u prijatnom i društvenom okruženju.
- **Ušteda:** Upoređivanjem tradicionalnih coworking-a i restoranskih, troškovi boravka u restoranskom zajedničkom radnom prostoru može biti prihvatljivije zbog uporednih usluga koje ona nudi, a to su hrana i piće.
- **Promenljivo okruženje:** Promenom okruženja prekida se monotonija konvencionalnih kancelarija.

Slika 1. Restoranski coworking-Kettlespace (New York)

Ovakav vid restorana može biti uspešan samo ako ima odgovarajuću infrastrukturu, kvalitetnu opremu i usluge koje će privlačiti korisnike.

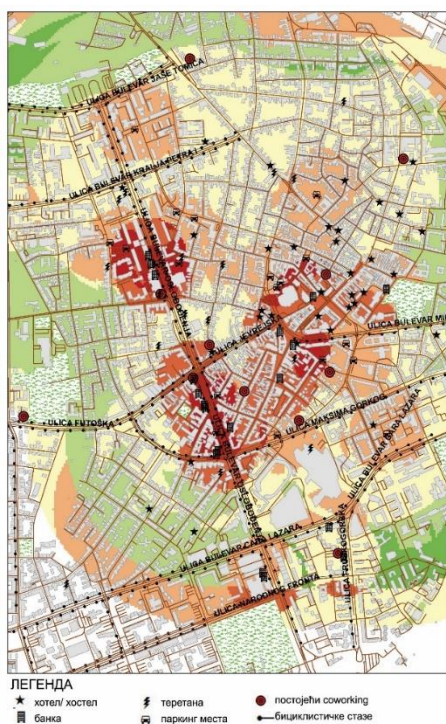
Takođe je važno osigurati odgovarajuću ravnotežu između socijalnog i radnog okruženja kako bi se osiguralo zadovoljstvo svih korisnika (slika 1) [3].

6. ANALIZA LOKACIJE GIS METODOM

ArcGIS je programski paket koji omogućava obradu, prikaz i analizu geografskih podataka. On je razvijen od strane ESRI, američke kompanije koja se bavi softverskim rešenjima za geografsku informaciju. Ovaj program omogućava korisnicima da stvaraju interaktivne karte, analiziraju podatke i rešavaju probleme vezane uz prostor. ArcGIS metoda je široko rasprostranjen u geografskim znanostima, planiranju, geotehničkim istraživanjima i mnogim drugim područjima gde se koriste geografski podaci.

Analiza koja je bila potrebna za projekat objekta koji je predviđen kao prostor za zajednički rad (coworking) jeste da se na prostoru Novog Sada pronađe lokacija koja zadovoljava sledeće parametre:

- Da se objekat nalazi blizu hotela/ hostela.
- Da se nalazi blizu banaka.
- Da se nalazi u blizini parking mesta.
- Da se nalazi u blizini teretana.
- Da se nalazi na što većoj udaljenosti od ostalih coworking-a, a što bliže centru grada.
- Da je lokacija dobro povezana sa autobuskom i železničkom stanicom, kao i da ima izgrađene biciklističke staze.

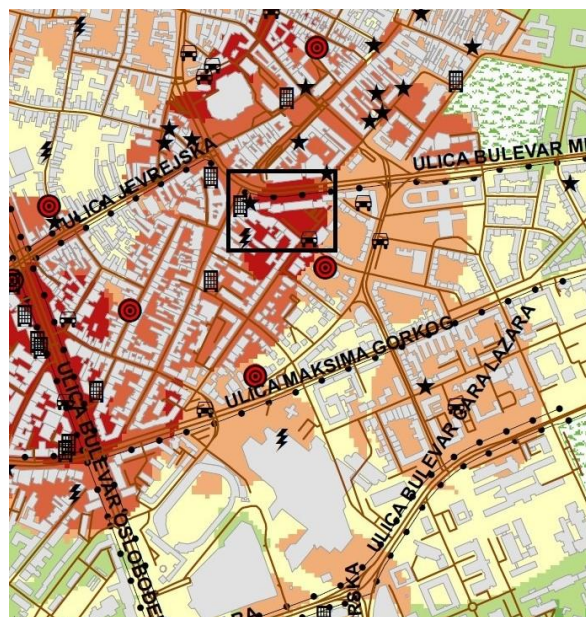

Slika 2. Gis analiza lokacije na području Novog Sada

Udaljenost gore nabrojanih parametara koji trebaju biti najbliži od tražene lokacije u najboljem slučaju iznosi 500m, a sa najvećom udaljenosti od postojećih coworking-a. Na mapi grada su ove lokacije označene crvenom bojom (1) i one predstavljaju najbolji izbor prema

zadatim potrebama i zadatoj udaljenosti. Sve ostale udaljenosti su definisane razdaljinom od 1000m (2), 1500m (3), 2000m (4), 2500m (5), 3000m (6), 3500m (7).

Na osnovu date analize, izabrana je finalna lokacija, a to je Bulevar Mihajla Pupina 4a, na mestu sadašnjeg Univerziteta Singidunum, jer se nalazi u prometnoj ulici i u samom je centru grada. Lokacija se u daljoj fazi projektovanja posmatra kao da se na njoj ne nalazi postojeći objekat, slika 3, [6].

Slika 3. Gis analiza lokacije na području Novog Sada

7. KONCEPT PROJEKTA

Osnovna ideja projekta jeste da se isprojektuje jedan zanimljiv, produktivan i inspirativan prostor koji će svojim oblikovanjem i funkcijom predstavljati novi reper ulice i grada.

Stvaranje zajedničkog radnog prostora koji sadrži elemente vegetacije potrebno je da se nađe u urbanom delu grada kako bi ispunio zahteve korisnika tog prostora. Forma objekta, materijali, prisustvo vegetacije, raspored elemenata(stolova, stolica, zidova,..) u prostoru, sve je usmereno ka oblicima koji se javljaju u prirodi, a to su krug i talasi.

Krug i talasi, elementi u arhitekturi koji su prirodni i estetski privlačni, a njihova primena doprinosi harmoniji i dinamici. Krug predstavlja perfektnu geometrijsku formu i predstavlja nepokretnost, celovitost i beskonačnost, dok talas, kao prirodna pojava, simbolizuje promenu, kretanje i dinamiku.

U funkcionalnom smislu, objekat je prvenstveno namenjen ljudima koji će ga koristiti za rad, međutim prisustvom restorana, otvara se mogućnost da ga koriste i korisnici koji žele da uživaju samo u hrani i piću.

8. FUNKCIONALNA ORGANIZACIJA

U funkcionalnom smislu idejno rešenje projektovanog objekta može da se подели na dve značajne celine, a to su restoranski deo koji ujedno ima funkciju zajedničkog radnog prostora i deo koji je isključivo namenjen zajedničkom radnom prostoru (coworking). Ono što povezuje ove dve celine jeste objekat, funkcija koja podrazumeva rad u prostoru, dizajn i vegetacija.

Restoranski deo je smešten u prizemlju i na spratu, njemu je moguće pristupiti sa ulične strane Bulevara Mihajla Pupina. U prizemlju se nalazi kuhinja sa pratećim prostorijama, kao i trpezarijski deo. U trpezarijskom delu se nalazi šank sa barskim stolicama i stolovi sa različitim tipovima sedenja koji su okruženi vegetacijom, ovde se takođe nalazi stepenište koje vodi do narednog sprata. Na prvom spratu se nalazi samo trpezarijski deo koji takođe ima različite tipove sedenja sa akcentom na vegetaciju, iz ovog dela moguće je pristupiti hodniku koji vodi do prostora koji je predviđen samo za coworking.

Deo koji obuhvata coworking ima poseban ulaz u prizemlju i on se nalazi u prolazu između restorana i susedne zgrade. U prizemlju se nalazi samo hodnik kao predulaz, stepenište i lift. Na prvom spratu se takođe nalazi hodnik, ali u njemu je smešten pult za obezbeđenje, stepenište i lift. Na drugom spratu se nalazi prostor koji je predviđen za rad, u tom prostoru se nalaze dve velike sale koje mogu da služe za grupne sastanke, jedna zasebna kancelarija za četiri mesta, stolovi koji su poređana u niz, prostor za odmor i čajna kuhinja. Čitavim prostorom dominira vegetacija. Radni prostor se nalazi i na narednim spratovima, odnosno trećem i četvrtom.

Slika 5. Idejno rešenje coworking objekta, vizuelizacija

Slika 6. Idejno rešenje coworking objekta, vizuelizacija

Na petom spratu se nalazi zona koja je pre svega namenjena za relaksaciju i uživanje, a sa krovnom terasom kao „terasni park“ može da služi i za vežbanje i meditaciju, slika 4 i slika 5.

9. ZAKLJUČAK

Projektovanje prostora za rad kao što je ovaj coworking, nudi brojne prednosti, pre svega zbog svog specifičnog koncepta, lokacije i dodatnog sadržaja (restoran).

Na samom početku, prva zamisao i koncept su bili da se napravi otvoren radni prostor koji će uz primenu

vegetacije stvoriti zoniranje i na neki način barijere u prostoru kako bi se smanjile negativne strane otvorenih radnih prostora kao što je na primer buka. Priroda i njeni oblici su ključni u svakoj fazi projektovanja u smislu primene vegetacije, materijalizacije, forme objekta i ostalog.

Čovek veliki deo svog života provede na poslu, u zatvorenom prostoru i zbog toga je potrebno da ovakve prostore projektujemo sa posebnom pažnjom. Može se reći da je zajednički radni prostor sve više zastupljen zbog načina rada koje moderno doba donosi.

10. LITERATURA

[1] <https://cobaltworkspace.com/the-history-of-coworking/>

[2] <https://cowlective.erasmus.site/positive-and-negative-aspects-of-coworking/>

[3] <https://www.lightspeedhq.com/blog/restaurant-coworking-spaces/>

Kratka biografija:

Jelena Pantić rođena je u Subotici, 1997. god. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitektonska vizuelizacija i simulacije- arhitektura, odbranila je 2024. godine